

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2021-0000135806

Uw kenmerk

Bijlage(n)
2

Datum 10 maart 2021
Betreft Voorbereidingen Tweede Kamerverkiezing

De voorbereidingen voor de Tweede Kamerverkiezing lopen op schema. Alle betrokkenen, de gemeenten in het bijzonder, doen er alles aan om de verkiezing goed te laten verlopen. De minister van VWS heeft de Tweede Kamer in zijn brief van 8 maart jl. over de coronamaatregelen geïnformeerd over de verlenging van de avondklok en over de specifieke afspraken die daarover zijn gemaakt voor de Tweede Kamerverkiezing. Inmiddels heb ik ook alle gemeenten over deze afspraken geïnformeerd.

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over:

- de uitkomst van de derde meting onder kiezers om na te gaan op wat voor een manier zij bij de komende Tweede Kamerverkiezing denken hun stem uit te gaan brengen.
- enkele aandachtspunten bij het briefstemproces.

Uitkomst derde meting

In de voortgangsbrieven van 27 januari jl. en 2 maart jl. heb ik de resultaten van de eerste en tweede meting aan uw Kamer gemeld. De derde meting is uitgevoerd in de week van 1 maart en de rapportage is bijgevoegd bij deze brief. De derde meting laat kleine verschuivingen zien ten aanzien van de tweede meeting.

Meer dan 80% van de kiezers zegt te gaan stemmen. Als de corona-omstandigheden gelijk blijven zegt 67% van de kiezers op woensdag 17 maart te gaan stemmen en 16% op 15 of 16 maart. Een derde (33%) van de kiezers die 70 jaar en ouder is heeft de intentie per brief te gaan stemmen.

Het aantal mensen dat zegt wel te willen stemmen, maar dit niet te gaan doen vanwege het coronavirus, is vergelijkbaar met de tweede meting. Dit geldt voor 2% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder en voor minder dan 1% van de 70-plussers.

Aandachtspunten briefstemproces

Het beeld is dat er door kiezers van 70 jaar en ouder ruim gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om per brief te stemmen. Uit informatie van PostNL blijkt dat tot en met 8 maart jl. ca. 400.000 kiezers van 70 jaar en ouder hun briefstem op de post hebben gedaan. In alle gemeenten zijn vandaag ook de afgiftepunten opengegaan waar kiezers hun briefstem kunnen afgeven.

In de afgelopen periode hebben de gemeenten en ik extra communicatie ingezet om de uitleg over het briefstemmen opnieuw voor het voetlicht te brengen.

Desalniettemin zijn er enkele aandachtspunten met betrekking tot het briefstemproces.

De afgelopen dagen is gebleken dat kiezers bij de briefstembescheiden een retourenveloppe ontvangen dat geadresseerd is aan een andere gemeente dan waar de kiezer ingeschreven staat. Dat lijkt nu bij enkele honderden kiezers te zijn gebeurd. Dit komt voort uit een omissie bij de leveranciers van de gemeenten die de briefstembescheiden hebben geproduceerd.

Het ministerie van BZK heeft contact met de gemeenten waar dit is voorgevallen. De gemeenten kunnen aan de betreffende kiezers een nieuwe retourenveloppe toesturen. Om ervoor te zorgen dat geen stemmen van kiezers als gevolg hiervan verloren gaan, zullen briefstemmen die bij het verkeerde briefstembureau terecht komen worden doorgezonden naar het juiste briefstembureau. Deze werkwijze wordt uitgebreider in de bijlage toegelicht. Het ministerie van BZK zal de gemeenten ondersteunen in de instructie voor de briefstembureaus zodat bij deze bureaus de werkwijze correct wordt toegepast.

Gisteren is ook geconstateerd dat niet op alle retourenveloppen voor het briefstemmen (in de linkerbovenhoek) de tekst staat "retourenvelop". In het model voor de retourenvelop (vastgesteld in een ministeriële regeling) is dat wel voorzien. Een van de leveranciers van de gemeenten heeft dat nagelaten. Dit heeft geen consequenties voor de kiezer. Immers op de retourenveloppen staat het adres vermeld van het briefstembureau van de betreffende gemeente. De briefstem van de kiezer komt dus aan bij het briefstembureau.

PostNL heeft geconstateerd dat een deel van de kiezers niet de voorgeadresseerde retourenvelop in de brievenbus stopt, maar de enveloppe waarop staat "Deze envelop is alleen voor het briefstembiljet". Deze briefstembiljetenveloppe is niet geadresseerd. Het gaat volgens PostNL om ca. 2,5% van de enveloppen die in de brievenbussen worden aangetroffen. De briefstembiljetenveloppen zal PostNL bezorgen bij gemeenten zodat deze enveloppen door de briefstembureaus kunnen worden behandeld. De briefstembureaus zullen deze enveloppen terzijde moeten leggen en kunnen niet

worden geteld¹. De wet staat namelijk niet toe dat het briefstembureau de gesloten briefstembiljetenvelop opent om te verifiëren of de kiezer een stempluspas heeft bijgevoegd. Dit zou het stemgeheim van de kiezer schenden.

Verder krijgt het ministerie van BZK van gemeenten signalen dat er retourenveloppen worden ontvangen die zo dun zijn dat daar waarschijnlijk geen briefstembiljet in zit. Of dat daadwerkelijk het geval is zal blijken bij de vooropening door de briefstembureaus. Als er geen briefstembiljet in de retourenveloppe zit, zal het briefstembureau de ontvangen enveloppe terzijde leggen.

Als de kiezer denkt dat hij een fout heeft gemaakt met het verzenden van zijn briefstem, geeft de wet de mogelijkheid dat de kiezer tot 12 maart 17.00 uur een vervangende stempluspas en briefstembescheiden aanvraagt bij het gemeenteloket². De eerder verstuurd stempluspas wordt dan opgenomen in het register ongeldige stempassen. Op die manier kan de kiezer een stem uitbrengen die wel kan meetellen, zonder dat er een risico is op dubbel stemmen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

¹ Zie voor het wettelijk kader de factsheet 'Terzijdelegging' die online te raadplegen is via: Factsheet terzijdelegging | Publicatie | Rijksoverheid.nl

² Artikel J 8 Kieswet en de artikelen 7e en 7d Tijdelijke wet verkiezingen covid-19